

Interupcie

Interrupcie. Táto téma je v dnešnom svete veľmi populárnou a často sa s ňou stretávame v rôznych diskusiách. Pre mnohých ľudí predstavujú potraty etický problém, niektorí ľudia ich vnímajú ako vraždu, zatiaľ čo ostatní považujú prerušenie tehotenstva za prejav slobody jednotlivca a práva žien. V niektorých krajinách sú interrupcie odjakživa zakázané a ich praktizovanie je trestné, naopak v iných sú do určitého okamihu legálne. Problematika interrupcií sa dotýka najhlbšieho presvedčenia človeka a jednej z najzákladnejších častí ľudských práv a to práva na život. Preto sa teda nemôžeme čudovať, že ani neexistuje jednotný názor na túto problematiku, ku ktorému by sa hlásili všetky náboženstvá, krajiny a organizácie. Táto otázka zaujala už množstvo ľudí, no na to, aby sme si všetci mohli utvoriť jasný názor, by sme mali o interrupciách a hlavne základných otázkach, ktoré rozdelili celý svet na dva tábory, vedieť viac.

Interrupcia- pojem, ktorý poznáme aj ako umelé prerušenie tehotenstva alebo ťarchavosti, ukončenie tehotnosti, umelý potrat alebo abort. Z medicínskeho hľadiska je to prerušenie ťarchavosti chirurgickým zákrokom alebo chemickou látkou. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) definuje prerušenie tehotenstva ako vypudenie plodu z maternice, ktorý nedosiahol schopnosť mimomaternicového života, doporučuje, aby bola stanovená hranica hmotnosti pre potrat 500g, ktorá zodpovedá približne 22. týždňu gravidity.

Rozlišujeme viacero typov interrupcií:

1. Legálne

a) Miniinterrupcia je to tzv. podtlaková metóda, ktorá má podľa výskumov pre ženu po fyziologickej stránke menej škodlivé následky. U žien, ktoré ešte nerodili sa vykonáva do 45. dňa od poslednej menštruácie a u žien, ktoré už rodili do 55. dňa. Laicky povedané je to vysávanie maternice pomocou trubice napojenej na vysávací prístroj (vacuum exhaustia), ktorý vysaje embryo do nádoby.

b) Kyretáž sa nazýva aj výškrab dutiny maternice. Vykonáva sa od 8. do 12. Týždňa v celkovej anestéze. Tento zákrok je veľmi riskantný keďže sa vykonáva naslepo iba pomocou hmatu.

c) Potratová tabletky ide o užitie tabletky, ktorá zablokuje účinok hormónov potrebných na udržanie tehotenstva. Táto metóda sa vykonáva do 9. týždňa a je oveľa šetrnejšie než ostatné spôsoby. Využívajú ju napríklad v Nemecku, Francúzsku a Anglicku.

2. Nelegálne

a) Kriminálny potrat je potrat, ktorý si vyvolá žena sama alebo ho vykoná iná

neskúsená osoba, príp. lekár bez zákonného oprávnenia. Vykonávateľ aj žena sa dopúšťajú trestného činu.

Interrupcie a história:

Umelé prerušenie tehotenstva ako také je jav vyskytujúci sa od nepamäti. V primitívnych spoločnostiach nebola známa súvislosť medzi pohlavným stykom a tehotenstvom[3] a preto sa ženy – matky ako zachovateľky života stavali na najvyšší piedestál. Od roku 1850 pred Kr. máme prvé písomné správy o ľudskom úsilí, ktoré smerovalo k regulácii počatia. K tomu bol potrebný prevratný objav, že základ nového života je spojený so súložou muža a ženy. Dokonca už Hippokrates vystríhal vo svojom spise pred podávaním abortív, ktoré boli v jeho časoch vysoko toxické. V zbierke spisov Corpus Hippocraticum sám Hippokrates odporúča žene rôzne násilné telesné cvičenia na zbavenie sa, ukončenie neželaného tehotenstva.

História:

Postoje cirkvi:

Prístup cirkvi k interrupciám sa sprísnil hlavne v posledných storočiach aj keď prerušenie tehotenstva sa za hriech považovalo vždy, rozdielne boli len tresty. Tomáš Akvinský (13.storočie) zastával teóriu oduševnenia, podľa ktorej duša vstupovala do mužského plodu v štyridsiatom, do ženského v osemdesiatom dni života. Tento názor tzv. hylomorfizmus je rozšírený v časti populácie i dnes a hovorí, že ľudská duša môže existovať len v tele, vybavenom orgánmi na duchovné aktivity človeka.. V roku 1869 pápež Pius IX. definitívne zakázal interrupcie tým, že stanovil čas oduševnenia plodu pri počatí.

Nástup liberalizmu(slobodomyslenia):

K prvým obhajcom a obhajkyniam kontroly pôrodnosti patrila Ezra Heywood, ktorý v 70. rokoch 19. storočia tvrdil, že „prirodzené právo ženy na vlastníctvo a moc nad vlastným telom je právo neoddeliteľné od inteligentnej existencie ženy. V Sovietskom zväze bolo povolenie prerušenia tehotnosti dôsledkom jednak snahy ženského hnutia a jednak a účelom o zapojenie žien do priemyselnej výroby. Prvou západnou krajinou, ktorá legalizovala interrupciu bol Island (1935), o tri roky neskôr Švédsko. Česko-Slovensko začalo s legalizáciou interrupcií v roku 1957, kedy povoľovalo interrupciu zo zdravotných a iných závažných dôvodov, ale len so súhlasom špeciálnej komisie. V rokoch 1965 až 1985 liberalizovali interrupčné zákony mnohé krajiny sveta.

Objavením a rozšírením hormonálnej antikoncepčnej tabletky a iných foriem

antikoncepcie sa interrupcia prestala považovať za metódu plánovania rodičovstva a ostáva skôr len „núdzovým riešením“.

V súvislosti s umelými prerušeniami tehotenstiev a s názormi na nich sa nám vynára viacero otázok:

1.Otázka počiatku ľudského života

Problematickosť interrupcií spočíva aj v tom, že nie je jasné, kedy v priebehu svojho vývoja začína byť človek človekom. Najčastejšie sú spomínané tieto kritériá:

- vedomie - podľa niektorých názorov sa človek stáva človekom až s rozvojom individuálneho vedomia
- schopnosť vnímať - Ide vlastne o obrátenú aplikáciu základného kritéria ľudskej smrti (žiadna mozgová aktivita).
- počatie - podľa ďalšieho postoja je ľudský plod človekom od počatia. Jedným z argumentov je fakt, že genetický kód oplodnenej bunky sa odlišuje od genetických kódov oboch rodičov; bunka nie je súčasťou tela ženy. Genetický kód oplodnenej bunky je navyše nepochybne genetickým kódom človeka.

2.Otázka práva na život a jeho ochrana od počatia

Konzervatívny názor vychádza z toho, že život človeka začína splynutím oboch pohlavných buniek - vajíčka a spermie - a od počiatku má morálny status človeka a teda právo na ochranu života. Rozhodovanie ženy je možné pred pohlavným stykom, v prípade otehotnenia už musí rešpektovať vzniknutý život

3.Otázka osobnej slobody ženy

Rozhodovanie o pokračovaní tehotenstva je pre ženu neoddeliteľne späté s jej osobnou slobodou a súkromím. Jedným z argumentov je tvrdenie, že štát nemá právo zasahovať do súkromia ženy a rozhodnutie musí byť ponechané na ňu.

4.Otázka práv otcov

Súčasná legislatíva nastoľuje etické otázky aj vzhľadom na nerovnoprávne postavenie oboch rodičov pri rozhodovaní o pokračovaní života ich potomka, keďže otcovi sú v tejto veci odňaté všetky práva, keďže žena môže ísť na potrat aj bez vedomia otca dieťaťa a dokonca aj proti jeho vôli. Muž nemá žiadny prostriedok akoby mohol zabrániť potratu, keď chce, aby sa jeho dieťa narodilo.

Situácia v SR:

V súčasnosti upravuje na Slovensku proces interrupcií ako i všetky podmienky, ktoré musia byť splnené zákon č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva v platnom znení. Čo sa týka samostatnej interrupcie, zákon ustanovuje, že žene možno umelo prerušiť tehotenstvo s jej súhlasom alebo na jej podnet, ak :

- Je ohrozený jej život (napr. mimomaternicové tehotenstvo)
- Je ohrozené zdravie alebo zdravý vývoj plodu (bez ohľadu na trvanie tehotenstva)
- Ide o genetický chybný vývoj plodu (napr. Downov syndróm – v tomto prípade je potrat možné vykonať do 24 týždňov trvania tehotenstva)
- Bez zdravotných dôvodov možno interrupciu vykonať do 12 týždňov tehotenstva ak tomu nebránia ženine zdravotné dôvody
- Zo zdravotných dôvodov ženy (taktiež len do 12. týždňa)

Z tohto teda vyplýva, že interrupciu nemožno vykonať bez súhlasu ženy a ani rozšíriť okruh prípadov, pre ktoré je možné potrat vykonať. Môže nastať aj prípad, keď pre zdravotnú prekážku ženy nemožno prerušiť tehotenstvo, a to:

- Zdravotný stav ženy, ktorý podstatne zvyšuje riziko spojené s umelým prerušením tehotenstva
- Ak je obdobie medzi dvoma potratmi kratšie ako 6 mesiacov. Výnimka potvrdzuje pravidlo a ani toto neplatí ak :
  - o žena už dvakrát rodila
  - o dovŕšila vek 35 rokov
  - o podozrenie, že žena bola znásilnená

Zaujímavosť o SR:

Slovensko sa môže po Holandsku pochváliť druhou najnižšou mierou potratovosti v Európe. Na 1000 tehotných žien pripadá necelých 13 potratov.

Situácia v Európe a v Európskej únii:

Európske právo hľadá na plod ako na subjekt, ktorý ma vyhradené určité práva. Tieto práva mu však patria spätne s podmienkou, že sa narodí živý, no ešte stále nie je daný jednotný názor, kto alebo čo je plod. To však nie je možné zjednotiť, keď berieme do úvahy náboženské a etické videnie človeka pred pôrodom. Tak ako v celom svete sa vytvorili 2 protichodné názory: jeden ZA a druhý PROTI zlegalizovaniu interrupcií a tretí, ktorý sa nazýva kompromisný prúd a pokúša sa odstrániť nedostatky oboch.

Rada Európy prijala v roku 1986 odporúčanie č.10 ktoré podporuje tehotné ženy aby dieťa donosili a ktorým bolo zakázané obchodovanie s mŕtvymi plodmi na vedecké testovanie. Na odporúčanie č.1046/1986 nadväzovalo ďalšie za účelom podrobnejšej úpravy použitia ľudských plodov vo výskume.

Situácia vo svete :

Poľsko- interrupcie sú **POVOLENÉ** do 12.týždňa len v prípade ak išlo o znásilnenie, incest, ak je ohrozený život matky alebo v prípade poničenia plodu. Ročne vykonajú poliaci 200 000 nezákonných potratov.

Maďarsko- interrupcie sú povolené do 12.týždňa tehotenstva ak by sa dieťa malo narodiť do zlej rodinnej situácie alebo by mal byť ohrozený plod alebo matka. Miera potratovosti je obrovská, keďže na 90 000 tehotenstiev pripadá 80 000 potratov

Nemecko, Rakúsko – interrupcie sú povolené do 12.týždňa

Írsko- potraty sú v rozpore s ústavou, môžu byť výnimočne povolené ak je život matky v priamom ohrození

Malta- potraty sú tak isto ako rozvody ilegálne

Rumunsko, Čína – interrupcie sú zakázané

Arkansas, Georgia, Kansas, Mississippi, Mexiko- potrat dovoľujú len v prípade znásilnenia, incestu, hendikepu dieťaťa alebo ohrozenia matky

Colorado, Kalifornia- legalizovali interrupciu v júni 1970

Dvomi najhlavnejšími organizáciami zaoberajúcimi sa problematikou interrupcií s celosvetovou pôsobnosťou sú Pro-life a Pro-choice.

Pro-Life názov tejto organizácie v preklade znamená za život, čo poukazuje na to, že stúpenci tejto organizácie interrupciu považujú za vraždu a tvrdia, že aj práva ešte nenarodeného dieťaťa treba chrániť. Na Slovensku je hnutie pro-life najviac reprezentované organizáciou Fórum života, v Českej republike Hnutí pro život. Požadujú zákonné obmedzenie potratov len na tie lekárske opodstatnené, napríklad poškodenie plodu, stav ohrozujúci život matky alebo znásilnenie. A taktiež poukazujú na množstvo zdravotných a psychických problémov spojených s potratmi ako napríklad post interrupčný syndróm.

Títo odporcovia interrupcií argumentujú najčastejšie tým, že :

- Človek je človekom od počatia a aj zygota je reálne existujúci ľudský jedinec bez ohľadu na to, že napríklad mozog zatiaľ nie je plne funkčný a jedinec nie je úplne samostatný.
- Život je dar od Boha a človek nemá právo ukončiť ho, čím sa opierajú o východiská kresťanskej mravouky
- Akýkoľvek útok na zygótu je vraždou- úmyselným a neoprávneným zabitím človeka.
- Ak plod nie je živý v 3 mesiacoch, prečo už je živý v 3 mesiacoch a jednom dni? Ak

môže byť v niektorých krajinách plod živý od 6 mesiacov, u nás od 3 a v niektorých krajinách od 1 mesiaca a niekde už od počatia?

Názory tejto organizácie sú totožné aj s názormi cirkvi. Ako som už v úvode spomenula, cirkev považovala potraty už od dávnej minulosti za hriech, menili sa len tresty. Mnohí veriaci sa odvíjajú od jedného z 10 Božích prikázaní „Nezabiješ!“ a tvrdia, že to platí bez ohľadu na to, či plod v tele matky už za človeka považovaný je alebo nie je. Keď už sa život raz začal vyvíjať má právo na ochranu tak, ako ho máme my. A veď predsa ani jednému z nás právo na život odoprené nebolo, tak prečo by tomu malému nevinnému stvoreniu malo byť? Kto má a kto nemá vôbec právo rozhodovať o živote niekoho iného?

Napríklad v katolíckej cirkvi sa aj na osobu, ktorá potrat vykonáva a aj na ženu vzťahuje automatická exkomunikácia, čo znamená vylúčenie z cirkvi. Islamské učenie nie je jednotné v otázke, čo možno považovať za začiatok ľudského života a čo nie. Podľa stredovekého učenca sa život začína momentom počatia, no plod možno považovať za človeka až po 120 dňoch od momentu počatia – vtedy do tela matky vchádza anjel a vdychuje mu život. Dvtedy plod nemá dušu, takže hierarchicky je na úrovni zvieráťa. Interrupcia do 120 dní sa teda tradične tolerovala, ak bol na ňu „dobrý dôvod“. V židovskom náboženstve sa prelínajú u jednotlivcov názory pro-life a pro-choice. Takisto existujú aj židovské organizácie oboch názorových smerov. Vo všeobecnosti ortodoxní Židia odmietajú interrupcie, kým liberálni majú skôr zhovievavejší názor. Tradícia však pripúšťa interrupcie zo zdravotných dôvodov do 40 dní od momentu počatia.

Vo svete však existujú pro-life iniciatívy ľudí s homosexuálnou, transsexuálnou orientáciou alebo aj feministické pro-life hnutie, ktoré hlása že keby boli na svete zodpovednejší muži, ktorý by sa rozumnejšie zachovali k tehotnej žene a nenarodenému dieťaťu, netrebalo by žiadne zákazy a ani kampane.

Druhou už spomenutou organizáciou bola Pro-choice, v preklade za možnosť voľby. Stúpenci tohto hnutia sú za kompromis medzi právom plodu a právom ženy slobodne sa rozhodnúť o svojom tehotenstve. Podľa tohto hnutia má dieťa tiež právo narodiť sa ako chcené a milované. Na Slovensku je reprezentantom tejto organizácie Spoločnosť preplánované rodičovstvo a výchovu k rodičovstvu.

Zástancovia interrupcií argumentujú tým, že:

- Embryo nemôžeme považovať za jedinca schopného samostatne žiť mimo tela matky a pokým mozog samostatne nefunguje, je jedinec považovaný za časť tela matky.
- Ak sa má dieťa narodiť do rodiny, ktorá by ho nemala rada a dávala mu najavo, že je nechcené alebo aby malo život stráviť v detskom domove, nemalo by sa radšej narodiť vôbec

Na záver pridávam pár zaujímavých štatistík:

- V celosvetovom meradle je viac ako tretina všetkých tehotenstiev neplánovaná
- Ročne sa pre interrupciu rozhodne 53 miliónov žien, t.j. štvrtina tehotných žien
- 40% ilegálne prevádzaných tehotenstiev vedie ku zdravotným komplikáciám
- Každých 5 minút zomiera na svete jedna žena na následky nelegálne vykonanej interrupcie, t.j. približne 200 000 žien ročne
- 20 miliónov z celkového počtu vykonaných interrupcií, čo je 53 miliónov ročne sú prevedené nebezpečnými metódami
- Na SR je cena potratu v priemere okolo 233 eur, čo je v prepočte 7000 Sk.
- Za posledných 10 rokov poklesli interrupcie o vyše 60 %
- 54% potratov absolvujú ženy nad 27 rokov

Na záver musím uznať, že odkedy som sa touto témou začala zaoberať, sa môj názor veľakrát pozmenil. Menili ho spovede žien, ktoré si nevedeli predstaviť pocit, ktorý by ich sprevádzal celý život, ak by zabili malé nevinné stvorenie a pritom mu ani nedať možnosť vybrať si cestu jeho života. Veď nám všetkým, čo tu teraz sedíme, potom pôjdeme domov a naďalej budeme mať možnosť žiť na tomto svete a užívať si život plnými dúškami, právo na život odobrané nebolo! Avšak môj názor formovali aj myšlienky žien, ktoré vedeli, že keby svoje dieťa porodili, nečakalo by ho nič dobré, či už preto, že by sa o neho nevedeli postarať alebo preto, že by im neustále pripomínalo, aký ohavný čin, konkrétne znásilnenie, bolo na nich spáchané. Aj tu sa vynára ďalšia otázka. Nie je na svete už veľa párov, ktorým nebolo dopriate to šťastie mať vlastného potomka a len bezmocne čakajú v poradovníkoch, kým im nejaké bude pridelené? Nie sú naopak detské domovy preplnené sirotami alebo deťmi, ktoré opustili ich vlastný rodičia? Kde je teda pravda? Ďalším míľnikom v mojej ceste za jasným názorom bola aj úvaha ženy, ktorá v dôsledku nerozvážnosti ako 17.ročná podstúpila interrupciu, ktorá jej v budúcnosti znemožnila šancu ešte raz otehotnieť a aj šancu založiť si vlastnú rodinu...

Ako samy vidíte, nie je ľahké, vytvoriť jednotný názor, ako sa má riadiť celá spoločnosť, keďže všetci sme originálni, jedineční a neexistuje nikto, kto by mal mať právo rozhodovať o živote toho druhého, aj keď ešte nenarodeného človeka. Ostáva sa už len zamyslieť, čomu dáme prednosť? Žene, ktorá by mala mať právo rozhodovať o svojom živote a budúcnosti, alebo dieťaťu, o ktorého živote sa rozhoduje, no pritom samo je bezbranné? Či otcom, ktorých sa nikto nič nepýta aj keď sú rodičmi tak isto ako matky?